

ВІДГУК

офіційного опонента – начальника 3-го науково-дослідного відділу науково-дослідної лабораторії проблем правового та організаційного забезпечення діяльності Міністерства Державного науково-дослідного інституту МВС України, доктора юридичних наук, професора, заслуженого юриста України Дрозд Валентини Георгіївни на дисертацію Рокунь Сергія Васильовича за темою: «Діяльність детективів Національного антикорупційного бюро України щодо виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право», за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Дисертаційне дослідження виконано із надзвичайно актуальної проблематики, яке має важливе значення як для теорії кримінального процесу і криміналістики, так і правоохоронної практики. Не викликає заперечень перш за все те, що важливість функціонування Національного антикорупційного бюро України (далі – НАБУ) в контексті виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом є найбільш складним і пріоритетним. Слушно зауважується автором на тому, що впродовж відносно короткого проміжку часу функціонування НАБУ існує ряд проблем щодо виявлення, розкриття та розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. Частина цих проблем є загальною як для детективів НАБУ, так і для інших оперативних підрозділів та органів досудового розслідування. Інша частина – властива для діяльності саме детективів НАБУ і пов'язана з нормативними прогалинами та колізіями, які ускладнюють використання детективами НАБУ наданих законом повноважень, ускладнюють використання у доказуванні тих відомостей, які отримані внаслідок використання детективами НАБУ своїх окремих повноважень. Зазначене також взаємопов'язує юридичну теорію з практичними проблемами реалізації чинного законодавства та слугує орієнтиром для подальших наукових пошуків, а також підставою для законодавчих ініціатив з метою врегулювання існуючих проблем.

20 082482
14.11

Дисертантом слушно звертається увага, що найсприятливішими для відмивання грошей є нові фінансові ринки в країнах із перехідною економікою, що в свою чергу сприяє визначенню конкретного злочинного середовища та безпосередньо впливає на результативність досудового розслідування відповідних кримінальних правопорушень.

Слід цілком погодитись із позицією про те, що для України проблема легалізації (відмивання) майна, одержаного у злочинний спосіб потребує негайного вирішення, оскільки з кожним роком усе більша частина вітчизняного капіталу виводиться за кордон, що безперечно негативно впливає на економічний стан країни та дестабілізує фінансові відносини всередині соціуму. До того ж актуальність дослідження обумовлюється різким збільшенням кількості корупційних злочинів, пов'язаних з відмиванням таких коштів, та проблемами, з якими зіткнулися працівники органів досудового розслідування під час виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Наукове підґрунтя дисертації. Теоретичне підґрунтя дисертаційного дослідження становлять праці українських і зарубіжних учених з теорії права, кримінального та кримінального процесуального права, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності, зокрема: М. В. Багрія, О.А. Банчука, К. Л. Бугайчука, Р. В. Войтюка, І. В. Гловюк, Є. В. Довжича, М. В. Корнієнка, Є. О. Курти, В. Д. Поливанюка, І.П. Лопушинського, Д. Й. Никифорчука, О. В. Сачка, О. Ю. Татарова, В. М. Тертишника, М.І. Хавронюка, В. І. Цимбалюка, О. М. Юрченка, М. Є. Шумила, А. В. Шендрик, О. О. Юхно та ін.

Окремі аспекти виявлення, розкриття, розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом досліджували В. М. Алієв, Л. І. Аркуша, А. С. Беніцький, В. В. Білинський, В. Т. Білоус, В. П. Головіна, В. П. Захаров, О. В. Київець, А. М. Ключко, О. Є. Користін, І. Є. Мезенцева, О. В. Пустовіт, П. С. Романько, О. В. Халін, С. С. Чернявський, О. В. Щеглова та ін.

Та попри значну увагу дослідників до зазначеної теми, низка її важливих теоретичних та практичних аспектів залишаються поза межами досліджень. Одні теорії мають дискусійний характер, інші прогресивні думки потребують більш наукового обґрунтування, а деякі – підтвердження емпіричними даними. Дисертаційні роботи О. В. Київець «Міжнародно-правове регулювання боротьби з відмиванням «брудних грошей» (2003 р.), І. С. Тумакова «Криміналістична характеристика легалізації (відмивання) грошових коштів та іншого майна, одержаного злочинним шляхом, та їх її використання при виявленні й розслідуванні цієї категорії злочинів» (2004 р.), В. П. Головіної «Основи методики розслідування легалізації (відмивання) грошових коштів, здобутих злочинним шляхом, з використанням кредитно-банківської системи» (2005 р.), О. В. Пустовіта «Запобігання органами внутрішніх справ легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом» (2008 р.), О. В. Щеглової «Криміналістичне забезпечення розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом» (2009 р.), О. В. Коляди «Розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом» (2010 р.), О. В. Халіна «Розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: монографія» (2017 р.) роблять певний внесок у розробленість питання розслідування, розкриття та виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. Втім комплексного дослідження діяльності детективів НАБУ щодо виявлення, розкриття та розслідування даної категорії злочинів, не проводилося.

Водночас, серйозне наукове опрацювання проблем пов'язаних із зазначеною дисертантом тематикою, перш за все засвідчуючи високу наукову актуальність не демонструють цілковитої повноти та відсутності необхідності в подальших наукових пошуках. Тому, дослідження діяльності детективів Національного антикорупційного бюро України щодо виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом все ще залишається актуальним питання як юридичної науки так і практики.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційне дослідження виконане відповідно до Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 25 серпня 2015 року № 501/2015 та Плану заходів щодо її реалізації, схваленого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 року № 1393-р., стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 р. № 213-р; Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 рр. схваленої Указом Президента України від 20 травня 2015 р. № 276/2015; розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 р. № 864-р «Про визначення механізму впровадження Плану дій щодо реалізації положень Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015– 2020 рр.»; Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015; Плану дій щодо удосконалення національної системи фінансового моніторингу; Рішення засідання Ради з питань запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення від 12 квітня 2018 року, що підтримано дорученням Кабінету Міністрів України від 29.05.2018 №16465/1/1-18; Стратегії розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення на період до 2020 року, затвердженого розпорядженням Уряду від 30.08.2017 № 601-р; пунктів 35 та 586 плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженого постановою Уряду від 25.10.2017 № 1106; Наукове дослідження здійснено в руслі ідей Конституції України, Міжнародних правових актів ратифікованих Україною.

За сукупністю, зазначені нормативно-правові та організаційно-

розпорядчі акти формують стійкий фундамент для наукових пошуків у вказаній автором тематиці, що обумовлено високою практичною значущістю, своєчасністю та доцільністю дослідження саме цього аспекту діяльності детективів НАБУ.

Мета дисертаційного дослідження полягає в узагальненні та розробленні теоретичних засад, правових положень і практичних рекомендацій, спрямованих на удосконалення кримінальної процесуальної діяльності детектива НАБУ як співробітника органу досудового розслідування уповноваженого на виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. Багатоаспектність та комплексність мети визначили потребу розв'язання таких основних завдань: дослідити сучасний стан наукової розробленості діяльності детективів НАБУ щодо виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом; проаналізувати історико-правовий аналіз протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом; здійснити компаративістичний аналіз протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом; розкрити предмет доказування під час діяльності детективів НАБУ щодо виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом; визначити засоби доказування під час діяльності детективів НАБУ щодо виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом; надати аналіз стратегії і тактики розслідування детективами НАБУ легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом; дослідити міжвідомчу співпрацю детективів НАБУ на національному рівні та взаємодію у межах міжнародного співробітництва в розслідуванні легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Об'єкт і предмет дисертаційного дослідження визначено дисертантом правильно. Об'єктом дослідження є суспільні відносини, щодо виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. Предметом дослідження є діяльність детективів НАБУ

щодо виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій визначається й методологічною основою проведеного дослідження. Яку складають система загальнонаукових і спеціальних методів, призначених для отримання його об'єктивних і достовірних результатів. Специфічність мети та завдань дослідження зумовили необхідність використання наступних методів.

Застосування формально-логічного методу дозволило здійснити формулювання понять «виявлення», «розкриття», «розслідування», «предмет доказування», «засоби доказування» (підрозділи 1.1, 2.1, 2.2). За допомогою порівняльно-правового методу здійснено дослідження закордонного досвіду функціонування антикорупційних органів та «антилегалізаційного» законодавства інших держав (підрозділ 1.3). Історико-правовий метод дозволив дослідити становлення «антилегалізаційного» законодавства в Україні та інших державах (підрозділ 1.2, 1.3). За допомогою статистичного методу отримано емпіричні дані (опитування практичних працівників – детективів НАБУ) та проаналізовано дані офіційної статистики (підрозділи 1.1., 2.1, 2.2). Метод юридичного аналізу застосовано в процесі дослідження відповідних положень кримінального процесуального законодавства (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2). Метод моделювання сприяв обґрунтуванню пропозицій щодо реформування кримінального процесуального законодавства (підрозділи 2.1, 2.2). Метод системно-структурного аналізу застосовувався з метою визначення системи повноважень детектива НАБУ під час досудового розслідування (підрозділ 1.1, 3.1, 3.2).

Достатній ступінь обґрунтованості та достовірності висновків підтверджується емпіричною базою дослідження. Емпіричну основу дослідження становлять статистичні та аналітичні матеріали НАБУ за 2016-2020 рр., звіт Комітету експертів Ради Європи з оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму – Moneyval за грудень 2017

року, 356 ухвал слідчих суддів, результати вивчення 60 кримінальних проваджень щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, результати анкетування 200 детективів НАБУ.

Тому, вважаємо, що дисертант проаналізував достатній обсяг наукових джерел стосовно теми дослідження, визначивши проблемні питання, що виникають при розслідуванні означеної проблематики.

Наукова новизна отриманих результатів обумовлена тим, що підготовлене дослідження з проблем діяльності детектива НАБУ, як суб'єкта кримінальних процесуальних правовідносин що виникають під час виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом є одним із перших в Україні, у якому на монографічному рівні сформульовано низку наукових положень, висновків і рекомендацій щодо удосконалення процесуальної форми та криміналістичної методики розслідування цього виду злочину. До найбільш суттєвих результатів, що визначають концептуально нові наукові положення та висновки, мають важливе теоретичне і практичне значення та визначають наукову новизну дослідження, належать наступні положення:

1. Обґрунтовано, що поєднаність оперативно-розшукової та кримінальної процесуальної компетенції детективів НАБУ, з одного боку, забезпечує безперервність інтелектуального процесу документування протиправної діяльності при переході між оперативно-розшуковою діяльністю та досудовим розслідуванням, з іншого боку обумовлює перебування детективів на межі діяльності сфер юстиції та правопорядку, що ускладнює їх спеціалізацію за оперативно-розшуковим або кримінальним процесуальним напрямом.

2. Наголошено, що відомості, які отримані детективами НАБУ при виконанні повноважень, які передбачені спеціальними законами, однак не закріплені в Кримінальному процесуальному кодексі України (отримання відомостей на запит або з бази даних), можуть використовуватися виключно як засоби виявлення та розкриття злочинів, але не їх розслідування, оскільки останнє вимагає дублювання заходів спрямованих на отримання інформації,

шляхом реалізації інструментів передбачених КПК України. З метою усунення зазначеної прогалини запропоновано ч. 1 ст. 84 Кримінального процесуального кодексу України викласти у такій редакції: «Доказами в кримінальному провадженні є фактичні дані, отримані у порядку, передбаченому кримінальним процесуальним законодавством, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що входять до предмету доказування».

3. За результатами дослідження генези становлення та розвитку «антилегалізаційного» законодавства встановлено, що еволюція нормативного регулювання кримінально-правової заборони легалізації (відмивання) майна пройшла шлях уточнення визначення легалізації майна шляхом деталізації переліку дій (операцій) щодо легалізації майна, уточнення визначення предикатного злочину, розширенням форм вини (віднесенням до неї необережної форми вини).

4. За результатами аналізу законодавства закордонних держав (Сполучені Штати Америки, Спеціальний адміністративний район Гонконг, Республіка Сінгапур, Республіка Польща, Федеративна республіка Німеччина, Французька Республіка, Італійська Республіка, Швейцарська Конфедерація, Республіка Албанія, Австрійська Республіка, Латвійська Республіка, Литовська Республіка) зроблено висновок, що «антилегалізаційне» законодавство може бути систематизоване в такий спосіб: а) норми кримінальних кодексів; б) спеціальні закони, що регулюють боротьбу з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом; в) спеціальні закони, що регулюють боротьбу з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних лише в результаті наркобізнесу.

5. Обґрунтовано, необхідність приведення порядку проведення негласної слідчої (розшукової) дії моніторинг банківських рахунків (ст. 269-1 КПК України) у відповідність до вимог законодавства щодо збереження державної таємниці, для чого необхідно встановити в банківських установах технічних засобів, необхідних для здійснення уповноваженими органами оперативно-

розшукових та розвідувальних заходів, і забезпечувати функціонування цих технічних засобів.

6. Наголошено, що одним з найефективніших засобів протидії організованої злочинності шляхом виявлення легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, є проведення постійного фінансового моніторингу, ефективність якого збільшиться за умови визначення системи індикаторів сумнівних операцій, нормативно-правового врегулювання процедури фінансового моніторингу операцій з векселями, удосконалення організації взаємодії між органами загального державного фінансового контролю та спеціальними органами, що його здійснюють.

7. Класифіковано суб'єктів, з якими детективи Національного антикорупційного бюро України здійснюють взаємодію в ході виявлення, розкриття та розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, на: 1) органи, з якими взаємодія здійснюється в ході відносин з процесуального нагляду та контролю (Офіс Генерального прокурора, Спеціалізована антикорупційна прокуратура, Вищий антикорупційний суд); 2) суміжні органи досудового розслідування та оперативні підрозділи (Служба безпеки, Національна поліція); 3) органи фінансового моніторингу (Державна служба фінансового моніторингу України, Національний банк України); 4) утримувачі баз даних, доступ до яких надано детективами Національного антикорупційного бюро України (Міністерство внутрішніх справ України, Національне агентство з питань запобігання корупції, Державна прикордонна служба, органи державної податкової і митної служби, Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру, Державна судова адміністрація); 5) органи зі спеціальними повноваженнями (Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Державна аудиторська служба України, Державна податкова служба);

8. Класифікацію способів вчинення легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, за: 1) видом та кількістю фінансових операцій;

2) наявністю чи відсутністю залучення третіх осіб («підставних осіб», посадових осіб, бухгалтерів, юристів, страховиків, комп'ютерних спеціалістів, банківських співробітників, торговців крипто-валютою, продавців товарів розкоші, вербувальників), 3) кількості фінансових операцій, здійснених в процесі легалізації майна; 4) застосуванням підроблених документів/штампів; 5) вчиненням частини фінансових операцій за кордоном.

9. Концепція судового контролю за дотриманням прав та свобод при збиранні доказів з обґрунтуванням про необхідність нормативного розмежування процесуального порядку отримання копій відомостей на:

- 1) отримання в порядку тимчасового доступу оригіналів документів, а також копій тих документів, які містять охоронювану законом таємницю;
- 2) отримання в порядку письмового запиту копій документів, які не містять охоронювану законом таємницю.

10. Висновки щодо відсутності правових підстав для проведення обшуку особи, якщо така особа не затримана і не перебуває в обшукуваному приміщенні, пропозицією закріплення можливості проведення обшуку особи як окремої слідчої (розшукової) дії.

11. Концепція щодо сутності та структури предмету доказування уточненням, що предмет доказування при розслідуванні детективами НАБУ легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом – є сукупністю фактів, встановлення яких необхідно для кваліфікації діяння та вжиття належних заходів кримінально-правового впливу до осіб, які вчинили зазначене діяння (кримінально-правовий предмет доказування), відомості про належність розслідуваного діяння до підслідності детективів НАБУ (кримінальний процесуальний предмет доказування) та відомості про забезпечення відшкодування шкоди, завданої предикатним злочином (цивільно-правовий предмет доказування).

12. Хронометричний розподіл досудового розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, на наступні етапи:

- 1) вивчення матеріалів провадження і складання загального плану

розслідування, де здійснюється розподіл обов'язків, який можливий за кількома напрямками: за різними епізодами; за різними підозрюваними; за різними організаціями; за територіальною ознакою; за тотожними процесуальними діями; 2) складання детективами планів розслідування за дорученими їм напрямками; 3) проведення наступних процесуальних дій: вилучення та огляд за участі спеціаліста всіх документів, що мають значення у кримінальному провадженні, шляхом обшуку та тимчасового доступу до речей та документів; направлення запитів до банківських установ; допити потерпілих та свідків для встановлення злочинних зв'язків, шляхів перерахування коштів, отримання інформації про фінансовий стан, ведення господарської діяльності суб'єкта, розміру заподіяної шкоди; призначення експертиз щодо встановлення фіктивності документів, діяльності, реального економічного стану, встановлення місцезнаходження грошей, які належать підозрюваним; встановлення базових станцій операторів мобільного (рухомого) зв'язку, що обслуговують дану територію, та можливих напрямів руху особи, яка причетна до злочину, а також інших місць, на яких можуть бути виявлені його матеріальні сліди; затримання підозрюваних (у разі наявності підстав); проведення інших слідчих (розшукових) дій, спрямованих на встановлення всіх обставин вчинення розслідуваного злочину; 4) повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення (за наявності підстав); 5) прийняття кінцевого процесуального рішення.

Ці результати наукового дослідження дисертанта вказують на те, що ним було вирішено складні проблеми, спрямовані на подальше удосконалення функціонування НАБУ як надважливої державної інституції, до кола повноважень якої віднесено забезпечення швидкого, повного та неупередженого дослідження кримінальних правопорушень в корупційній сфері.

Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання. Результати дисертаційного дослідження характеризуються теоретичною та практичною значущістю, а

сформульовані в ньому пропозиції сприяють вирішенню актуальних питань вітчизняної юриспруденції.

Дисертація має прикладне значення, та формулює окремі теоретичні положення та практичні рекомендації, які можуть бути використані у: *законотворчій діяльності – для вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства, яке регулює порядок здійснення досудового розслідування (лист до Комітету з питань правоохоронної діяльності Верховної Ради України від 29.04.2021 № 10-29/01/676); практичній діяльності – для організаційно-методичного й інформаційного забезпечення діяльності детективів НАБУ щодо розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом (акт впровадження від 28.04.2021); освітньому процесі – для організаційно-методичного та інформаційного забезпечення освітньої діяльності, під час підготовки навчальних посібників, підручників, курсів лекцій, методичного забезпечення навчальних дисциплін «Кримінальний процес», «Криміналістика», «Досудове розслідування» (акт впровадження в освітній процес Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ від 14.09.2021); науково-дослідній діяльності – для подальших досліджень кримінальної процесуальної діяльності детективів НАБУ щодо розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом (акт впровадження в наукову діяльність Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ від 17.09.2021).*

Апробація результатів дисертації. Результати дослідження, його основні висновки, пропозиції й рекомендації оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях: «Економіко-правові та управлінські аспекти розвитку суспільства: молодіжний погляд» (м. Дніпро, 01 листопада 2019 р.), «Український правовий вимір: пошук відповідей на глобальні міжнародні виклики» (м. Дніпро, 15 травня 2020 р.).

Також основні положення та висновки дисертації знайшли своє відображення у 7 наукових публікаціях, серед яких 4 статті – у наукових фахових виданнях України з юридичних наук, 3 – у міжнародному науковому

виданні, 2 з яких у наукових періодичних виданнях інших держав, які включені до міжнародних наукометричних баз, 2 тези доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях, що є цілком достатнім рівнем апробування для такого типу робіт.

Дотримання академічної доброчесності. Дисертаційне дослідження Рокунь Сергія Васильовича «Діяльність детективів Національного антикорупційного бюро України щодо виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом» включає результати власних досліджень здобувача. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело, що свідчить про відсутність порушення принципів академічної доброчесності.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається із основної частини (вступ, три розділи, які логічно об'єднані у сім підрозділів, висновків), списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 267 сторінок, з яких основний текст – 202 сторінки. Список використаних джерел налічує 237 найменувань і займає 27 сторінок. Додатки викладено на 18-ти сторінках.

У вступі обґрунтовується актуальність теми дослідження, визначено її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, мету і завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, зазначено відомості про апробацію результатів дослідження, публікації автора та структуру й обсяг дисертації.

У першому розділі дисертації «Теоретико-правові засади діяльності детективів Національного антикорупційного бюро України щодо виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом» автором досліджується сучасний стан наукової розробленості діяльності детективів НАБУ щодо виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, а також здійснюється історико-правовий аналіз протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом і компаративістичний

аналіз зазначених аспектів.

У другому розділі дисертації «Предмет та засоби доказування під час діяльності детективів Національного антикорупційного бюро України щодо виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом» розкрито предмет доказування під час діяльності детективів НАБУ щодо виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, а також засоби доказування під час діяльності детективів НАБУ щодо виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

У третьому розділі дисертації «Особливості виявлення, розкриття та розслідування детективами Національного антикорупційного бюро України легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом» зосереджено увагу на стратегії та тактиці розслідування детективами НАБУ легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, а також охарактеризовано засади міжвідомчої співпраці детективів НАБУ на національному рівні та взаємодія у межах міжнародного співробітництва в розслідуванні легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Отже, із аналізу основної частини дисертації, можемо дійти висновку, що мета дисертаційного дослідження була досягнута, а дисертація є завершеною науковою кваліфікаційною працею. Дисертація підготовлена державною мовою, до її оформлення принципових зауважень немає.

Проведене здобувачем дослідження є завершеним, його вивчення дозволяє зробити висновок про належний рівень проведеного дослідження, за результатами котрого сформовані концептуальні теоретичні положення та практичні рекомендації.

Водночас, дисертація Рокунь Сергія Васильовича містить положення, що мають багатоаспектний характер і можуть слугувати підґрунтям для наукової дискусії під час захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді, зокрема:

1. В другому розділі дисертант розкриває особливості предмету доказування під час діяльності детективів НАБУ щодо виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. Разом з тим даючи лаконічне поняття предмету доказування дисертант перейшов до розкриття криміналістичної характеристики кримінального правопорушення, зокрема способів його вчинення. При цьому, залишились поза увагою поняття меж доказування, зокрема в кримінальному провадженні стосовно легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

2. Розкриваючи проблеми доказування в діяльності детективів НАБУ дисертант не розкрив співвідношення важливих концептів, зокрема таких як «істина» та «стандарт доведення поза розумним сумнівом».

3. В Законі України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 06.12.2019 № 361-IX, для означення предмету посягання використовується концепт «доходи». Але в ст. 209 КК України закон веде мову про відповідальність за «легалізацію (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом». Враховуючи, що однозначне застосування термінів у законодавстві забезпечується насамперед, відповідністю їх змісту, вважаємо, що автору доцільно було б проаналізувати співвідношення даних понять та внести пропозиції щодо удосконалення законодавства для однозначного його розуміння і застосування.

4. В підрозділі 2.2 дисертант розкриває засоби доказування під час діяльності детективів НАБУ щодо виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. На наш погляд, в цьому підрозділі важливо було б акцентувати увагу на проблемних аспектах процесуальних форм доказової діяльності детективів НАБУ, зокрема розкрити проблему застосування «контролю за вчиненням злочину» та внести пропозиції щодо юридичної визначеності даної процедури.

5. Розкриваючи особливості доказової діяльності детективів НАБУ, дисертант не в достатній мірі розкриває проблемні аспекти допустимості доказів в кримінальних провадженнях щодо фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. Зокрема, не висвітлив критерії за якими слід визначати відмінності законної діяльності детективів НАБУ під час оперативно-розшукової діяльності та в процесі проведення негласних слідчих (розшукових) дій від «провокації злочину».

Проте, зазначені аспекти лише підкреслюють актуальність досліджуваної проблематики, носять дискусійний характер, можуть бути уточнені в процесі захисту дисертації та не впливають на позитивність відгуку в цілому.

Таким чином, незважаючи на висловлені вище застереження і побажання, та враховуючи викладені вище позитивні характеристики дисертаційного дослідження, які дають підстави аргументувати позицію про те, що вказана робота на тему «Діяльність детективів Національного антикорупційного бюро України щодо виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом» виконана на високому науковому рівні. Для її написання було використано значний обсяг наукової літератури, а також нормативно-правових і законодавчих актів, а також емпіричних матеріалів, що свідчить про її наукову цінність й практичну значимість.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК. З урахуванням вищезазначеного вважаємо, що дисертація «Діяльність детективів Національного антикорупційного бюро України щодо виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом» відповідає вимогам п. 14 постанови Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 167 «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти, доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від

23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами від 03 квітня 2019 р. № 283), вимогам до оформлення дисертацій, затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, а її автор – **Рокунь Сергій Васильович** – за результатами позитивного захисту у спеціалізованій вченій раді заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право», за спеціальністю 081 «Право».

Опонент:

**Начальник 3-го науково-дослідного відділу
науково-дослідної лабораторії проблем правового
та організаційного забезпечення діяльності Міністерства
Державного науково-дослідного інституту МВС України,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України**

Валентина ДРОЗД

Підпис В. Дрозд завірчу
Заступник директора Інституту МВС України
Л.В. Орбанська